

August Strindberg:

Slečna Julie

přeložil František Fröhlich

OSOBY:

SLEČNA JULIE, 25 LET

JEAN, SLUHA, 30 LET

KRISTINA, KUCHAŘKA, 35 LET

Odehrává se v hraběcí kuchyni ve svatojánskou noc.

Veliká kuchyně.

Strop a boční stěny jsou zakryty drapériemi a sufity. Zadní stěna jde zleva šikmo jevištěm, na levé straně zadní stěny jsou dvě police s měděným, mosazným, železným a cínovým nádobím; police jsou zdobené vzorkovaným papírem. Trochu dál vpravo tři čtvrtiny velkého klenutého vchodu s prosklenými dveřmi, za kterými je vidět kašnu s amorkem, rozkvetlé šeříky a vlašské topoly. Vlevo na jevišti roh velkých kachlových kuchyňských kamen a kus pece s komínovou rourou. Vpravo je vidět konec jídelního stolu služebnictva; je z bílého borovicového dřeva. Kolem stolu několik židlí. Kamna jsou ozdobena březovými větvíčkami, na podlaze jalovcové proutky. Na konci stolu velký japonský džbán na koření, v něm větvíčky rozkvetlého šeříku. Lednička, dřez na nádobí, umyvadlo. Nad dveřmi velký staromódní zvonek, vlevo od dveří ústí mluvicí trubice.

Kristina stojí u plotny a něco smaží na pánvi. Má světlé bavlněné šaty a přes ně zástěru. Vejde Jean v livreji. Nese pár jezdeckých holínek s ostruhami. Postaví je na viditelném místě na podlahu.

JEAN Dneska večer slečna Julie zase blázní. Prostě se zbláznila.

KRISTINA Ale, ty už jsi tady?

JEAN Doprovodil jsem pana hraběte na nádraží a pak jsem se vracel kolem stodoly, tak jsem si tam zašel, že si trochu zatancuju. A najednou vidím, jak to slečna roztáčí s hajným. Ale sotva mě uviděla, vrhla se mi do náruče a hned prý dámská volenka a valčík. Ta ti tancovala tak, že - v životě jsem něco takového neviděl. Prostě blázen!

KRISTINA To je odjakživa, ale takhle zlý to s ní ještě nebylo, jako těch posledních čtrnáct dní co zrušili to zasnoubení.

JEAN No, jak ono to vlastně bylo? Takový pěkný chlap, i když peníze neměl. Jojo, tyhle lidi holt mají starosti. *(Sedne si ke stolu.)* Ale stejně je to zvláštní, taková slečna, ne, a radši zůstane doma s lidma, co? Místo aby jela s otcem na návštěvu k příbuzenstvu. O svatojánské noci!

KRISTINA To ona se asi stydí, teď po tom skandálu se snoubencem.

- JEAN Určitě. Ale řeknu ti, chlap to byl, ten nezůstane nikomu nic dlužný. Víš vůbec, jak k tomu došlo, Kristino? Já to totiž viděl na vlastní oči, ale pochopitelně jsem to na sobě nedal znát.
- KRISTINA Tys to vážně viděl?
- JEAN To víš, že jo. - Jednou večer stáli venku před maštalí a slečna ho drezírovala, aspoň tomu tak říkala. A víš jak? Tak si představ, musel skákat přes jezdecký bičík, jako když učíš skákat psa. Skočil dvakrát a pokaždé dostal ránu. No a potřetí jí ten bič vytrhl z ruky, rozlámal ho na cimprcamp - a šel.
- KRISTINA Takhle že to bylo? Ne! Nepovídej!
- JEAN Ano, takhle ta historie skonala. - No, tak co pro mě budeš mít dobrého, Kristino?
- KRISTINA *(dá obsah pánve na talíř a předloží Jeanovi)* Ale, jen kus ledvinek, uřízla jsem je z telecí pečené.
- JEAN *(přivání k jídlu)* Mmmm! Nádhera. To je moje déllice, oblíbená pochoutka. *(Sáhne na talíř.)* Taky jsi mohla ten talíř nahřát.
- KRISTINA Teda ty jsi ještě větší fajnovka než pan hrabě, když to do tebe vjede - *(Mazlivě ho zatahá za vlasy.)*
- JEAN *(rozzlobeně)* Nech toho, netahej mě za vlasy! Víš, jak jsem citlivý!
- KRISTINA Nono, vždyť víš, že to bylo z lásky.
(Jean jí. Kristina otevře láhev piva.)
- JEAN Pivo na svatojanský večer - tak to ne! To já mám něco lepšího. *(Vytáhne zásuvku u stolu a vezme z ní láhev značkového červeného vína.)* Vidiš to? Pravé francouzské. -Podej mi skleničku. Ne, pořádnou, na víno, když piju burgund pur!
- KRISTINA *(se vrátí k plotně a postaví na ni kastrůlek)* Teda s tebou si tvoje žena jednou užije! Nic ti nejde pod nos.
- JEAN Jen nevykládej! Ještě bys byla ráda, dostat takového nóbl chlapa jako já. Taky bych řek, že ti vůbec neškodí, když se o mně říká, že jsem tvůj snoubenec. *(Ochutná víno.)* Dobré! Výborné! Jen trošilinku teplejší by potřebovalo být. *(Zahřívá skleničku v dlaních.)* Tohle jsme koupili v Dijonu. Čtyři franky litr a ve velkém, prosím. K tomu ještě clo. Co to tam klohníš, prosím tebe, to je pekelný smrad.
- KRISTINA Ale, nějakaj sajrajt, co chce slečna Julie pro Dianu.
- JEAN Jak to mluvíš, vyjadřuj se trochu důstojně, Kristino! Proč vlastně vyvaruješ pro nějakého čokla, když je svátek? Je ta čuba snad nemocná?
- KRISTINA Jo, nemocná! Ometala se někde s tím mopslem ze dvora - a teď je zle. No a slečna prý že o tom nechce ani slyšet!
- JEAN Slečna je v některých věcech náramně netýkavá, a v jiných jí hrdost schází, přesně jako paní hraběnka, když ještě byla naživu. Té bylo nejlíp v kuchyni a v chlívě, ale nikdy jí nestačilo zapřáhnout jen jednoho koně. Manžety měla špinavé, ale na knoflíčkách musela být hraběcí korunka. - A pokud jde o slečnu, tak by na sebe měla trochu víc dbát, i na svou pověst. Někdy bych málem myslel, že ani není urozená! Teď třeba když tancovala v té stodole, tak prostě vytrhne Anně hajného a začne to s ním roztáčet sama. My bysme něco takového neudělali, ale tak už to holt chodí, když se chce panstvo chovat prostě - tak se chová sprostě. Ale pěkná je. Nádherná! Hmmm! Ty ramena! A - atakdále, no.
- KRISTINA Jen jestli trochu nepřeháníš. Slyšela jsem, co říká Klára, a taji obličká!
- JEAN Pch, Klára! Všechny si navzájem závidíte. Já jsem s ní jezdil na koni... A jak tancuje!

- KRISTINA Jů, Jeane - zatancuješ si se mnou, až budu hotová...
- JEAN Samozřejmě.
- KRISTINA Slibuješ mi to?
- JEAN Slibuju? Když řeknu, že něco udělám, tak to udělám. Ták - večere byla skvělá, děkuju moc. *(Zazátkuje láhev.)*
- SLEČNA *(ve dveřích, mluvíš někým venku)* Hned jsem zpátky. Klidně zatím pokračujte.
(Jean ukryje láhev do zásuvky. Uctivě vstane.)
(Vejde a jde ke Kristině u plotny.) Tak co - hotovo? *(Kristina naznačí hlavou, že je v místnosti Jean.)* JEAN
(galantně) Dámy spolu mají nějaké tajnosti?
- SLEČNA *(ho pleskne přes tvář kapesníčkem)* Ale - vy jste zvědavý!
- JEAN Hmm, to je vůně - fialky, že?
- SLEČNA *(koketně)* Nestydo! I v parfémecích se vyzná! Tancovat, to vám taky jde... Tak žádné koukání! Běžte, šup, šup.
- JEAN *(drze, zdvořile)* Že by dámy na svatojanskou noc vařily nějakou čarovnou polévku? Něco na věštění- hvězda štěstí, co v ní uvidíte svého nastávajícího?
- SLEČNA *(ostře)* Na to byste musel mít tedy moc dobré oči. *(Kristině.)* Nalej to do nějaké menší láhve a pořádněji zazátkuj. - Jeane, pojdte si se mnou zatančit.
- JEAN *(váhavě)* Já tedy nechci nikoho urazit, ale tenhle tanec jsem slíbil tady Kristině...
- SLEČNA No bože, tak bude mít jiný - vid', Kristino? Půjčíš mi Jeana?
- KRISTINA Do toho já nemám co mluvit. Když je slečna tak laskavá, tak se nesluší, aby odmítl. Jen jdi a hezky poděkuj, taková čest!
- JEAN Tedy, upřímně řečeno - nechci se nikoho dotknout, ale nevím, jestli děláte dobře, slečno Julie, takhle tančit dvakrát za sebou se stejným kavalírem, zvláště když lidi tady si všechno hned nějak vykládají...
- SLEČNA *(vyletí)* Jak to? Co si vykládají? Jak to myslíte?
- JEAN *(shovívavě)* Podívejte, slečno, když mi nechcete rozumět, takto budu muset povědět jasněji. Nepůsobí dobře, když dáváte přednost jednomu podřízenému před jinými, ti totiž čekají, že se jim taky dostane takové neobyčejné cti...
- SLEČNA Přednost! To jsou nápady! Já tedy žasnu! Já, paní domu, tady poctím svou přítomností lidovou slavnost, a když si chci opravdu zatančit, tak chci tančit s někým, kdo umí vést, abych nebyla nikomu pro smích.
- JEAN Prosím, jak račte poroučet. Jsem k službám.
- SLEČNA *(měkce)* Nesmíte to brát, jako že poroučím. Dnes jsme spolu na večírku, tak se budeme bavit a všechny stavovské ohledy odložíme! Tak, nabídněte mi hezky rámě. -Jen klid, Kristino. Já ti snoubence nevezmu.
(Jean nabídne Slečně rámě a odvádí ji. Pantomima: Hraje se tak, jako by herečka byla opravdu sama v místnosti; když je třeba, obřad se k obecenstvu zády, nedívá se do hlediště, nepospíchá, nebojí se, že obecenstvo začne být netrpělivé. Kristina sama. Dovnitř doléhá slabý zvuk houslí, které hrají k tanci.
Kristina si zpívá potichu k hudbě. Sklízí ze stolu po Jeanovi, umyje talíř, utře a uklidí do skříně. Pak si svlékne zástěru, ze zásuvky vytáhne zrcátko a opře ho o džbán s šeríky na stole. Zapálí svíčku, zahřeje si nad plamenem

vlásenku, a tou si pak onduluje nad čelem vlasy. Pak jde ke dveřím a poslouchá. Vráť se ke stolu. Najde Slečnin zapomenutý kapesníček, přivoní k němu, pak ho jakoby zamyšleně rozloží, natáhne, uhladí, zase na čtyřikrát složí atd.)

JEAN *(vejde sám)* Nedá se nic dělat, ona je opravdu blázen. Takhle tancovat! A lidi se schovávají za dveřma a smějí se jí. Co tomu říkáš, Kristino?

KRISTINA Ale to víš, má zrovna ty svoje dny, a to pak vždycky takhle vyvádí. Tak zatancuješ si teď se mnou?

JEAN Doufám, že se nezlobíš, že jsem tě nechal stát...

KRISTINA Ne! - Kvůli takové maličkosti, vždyť víš. Kromě toho taky znám svoje místo...

JEAN *(jí vezme kolem pasu)* Jsi rozumná holka, Kristino, a určitě budeš dobrá manželka...

SLEČNA *(vejde: nepříjemné překvapení- nutí se do žertovného tónu)* Vy jste mi pěkný kavalír, takhle opustit dámu a utéct.

JEAN Naopak, slečno Julie, jak vidíte, spěchal jsem za tou, kterou jsem opustil!

SLEČNA *(obráť list)* Víte, že jako tanečníkovi se vám nikdo nevyrovná! - Proč máte na sobě ve svátek vůbec livrej? Hned to svlíkněte!

JEAN Tak to vás, slečno, budu muset požádat, abyste se na chvíličku vzdálila, protože černý kabát mám pověšený tady... *(Ukáže a jde vpravo.)*

SLEČNA Snad se přede mnou nestydíte? Převléknout si kabát, prosím vás. Tak jděte k sobě do pokoje a pak se vraťte. Nebo zůstaňte tady a já se otočím zády.

JEAN Tak tedy s vaším dovolením, vážená slečno. *(Jde vpravo. Vidíme jednu paži, když si převléká kabát.)*

SLEČNA *(Kristině)* Poslyš, Kristino, Jean je tvůj snoubenec, že se chová tak důvěrně?

KRISTINA Snoubenec? Třeba, proč ne. My tomu tak říkáme.

SLEČNA Říkáte?

KRISTINA No, vždyť vy jste, slečno, taky měla snoubence, a...

SLEČNA Ale my jsme byli doopravdy zasnoubeni...

KRISTINA A stejně z toho nic nebylo...

(Jean vejde v černém kabátu, na hlavě černou buřinku.)

SLEČNA Tres gentil, monsieur Jean! Tres gentil!

JEAN Vous voulez plaisanter, madame!

SLEČNA Etvous voulez parler francais! Kde jste se to naučil?

JEAN Ve Švýcarsku, dělal jsem sklepníka, sommelier, v jednom z největších hotelů v Luzernu.

SLEČNA Vypadáte jako dokonalý džentlmen vtom kabátku. Charmant! *(Sedne si ke stolu.)*

JEAN Vy mi lichoťíte.

SLEČNA *(dotčeně)* Já vám? Lichoťím?

JEAN Můj přirozený takt mi zakazuje domnívat se, že někomu jako já skládáte opravdové poklony, a proto jsem si dovolil předpokládat, že poněkud přeháníte neboli, jak se říká, lichoťíte.

SLEČNA Kde jste se naučil takhle řečnit? Asi jste chodil moc do divadla, co?

JEAN To také. To já vůbec hodně chodím, tak různě.

SLEČNA Ale narodil jste se tady v kraji?

- JEAN Můj otec sloužil tady v sousedství, u jednoho advokáta. Vídal jsem vás, když jste byla ještě dítě, ale vy jste si mě, slečno, nikdy nevšimla.
- SLEČNA Ne, opravdu?
- JEAN Ano, zvlášť si pamatuju, jak jednou... ale o tom nemůžu mluvit.
- SLEČNA Ale ano! Povězte mi to. No? Pro jednou!
- JEAN Ne, teď to opravdu nejde. Snad někdy jindy.
- SLEČNA Žádné jindy třeba nebude. Co by se stalo teď?
- JEAN Nic by se nestalo -jen by to bylo nepříjemné. - Podívejte se na ni. *(Ukáže na Kristinu, která zatím usnula na židli u plotny.)*
- SLEČNA No, tohle bude tedy ohromná manželka. Nechrápe taky?
- JEAN To ne, ale mluví ze spaní.
- SLEČNA *(cynicky)* Jak to víte, že mluví ze spaní?
- JEAN *(drze)* Slyšel jsem ji.
(Odmilka - pozorují jeden druhého.)
- SLEČNA Pročpak si nesednete?
- JEAN Ve vaší přítomnosti? To si nedovolím.
- SLEČNA A když vám to poručím?
- JEAN Tak poslechnu.
- SLEČNA Tak si sedněte! - Moment, počkejte! Můžete mi nejdřív dát něčeho napít?
- JEAN Nevím, co tady v lednici máme. Myslím, že tam bude jenom pivo.
- SLEČNA Jaképak jenom. Já mám tak prosté chuti, že mám radši pivo než víno.
- JEAN *(vyndá z lednice láhev piva a otevře ji; ve skříni najde skleničku a podšálek, servíruje)* Račte!
- SLEČNA Děkuju. Nenapijete se taky?
- JEAN Já sice na pivo moc nejsem, ale když poručíte!
- SLEČNA Poručím? - Řekla bych, že jako správný kavalír umíte snad dělat společnost dámě.
- JEAN Velice případná poznámka. *(Otevře další láhev, vezme si sklenici.)*
- SLEČNA Teď mi připijete na zdraví! *(Jean váhá.)* Takový chlap, a ono se to snad stydí!
- JEAN *(poklekne, žertovně, parádičky - pozvedne sklenici)* Na zdraví mé vládkyně!
- SLEČNA Bravo! - A teď mi ještě políbíte stříviček, a bude to dokonalost sama. *(Jean váhá, ale pak ji rázně popadne za nohu a zlehka ji políbí.)* Výborně! Vy jste měl být herec.
- JEAN *(vstane)* A dost, slečno, tohle nejde. Ještě někdo přijde a uvidí nás.
- SLEČNA A co má být?
- JEAN Lidi budou mít řeči. Docela jednoduše. Slečno, kdybyste věděla, jak jim předtím venku pusy jely, tak....
- SLEČNA Co třeba říkali? Povězte mi to! - Sedněte si.
- JEAN *(si sedne)* Nechci se vás dotknout, slečno, ale používali takové výrazy, že vrhaly podezření na... no, vždyť vy si to umíte představit. Nejste nakonec malé dítě, a když někdo uvidí dámu, jak sama v noci piješ nějakým mužem - i když je to sluha -tak...
- SLEČNA Tak co? Ostatně nejsme sami. Je tady přece Kristina.
- JEAN Jenže ta spí.

- SLEČNA Tak já ji vzbudím. (*Vstane.*) Kristino! Spíš?
- KRISTINA (*ze spaní*) Gl-gl- gl...
- SLEČNA Kristino! -Ta má tedy spaní.
- KRISTINA (*ze spaní*) Holinky pana hraběte jsou vyleštěné - postavit na kafe - hned, hned, hned - ho ho páááá.
- SLEČNA (*jí zmáčkne nos*) Tak vzbudíš se!
- JEAN (*přísně*) Nerušit, když někdo spí!
- SLEČNA (*ostře*) Cože!
- JEAN Když někdo stojí celý den u plotny, tak má právo být v noci unavený. A spánek se má respektovat...
- SLEČNA (*obráti*) To je pěkná myšlenka a dělá vám čest - díky za ni. (*Podá Jeanovi ruku.*) Pojdte, půjdeme ven a natrháte mi šerík.
- JEAN S vámi?
- SLEČNA Se mnou.
- JEAN To nejde. Vyloučeno!
- SLEČNA Já opravdu nechápu, co vy si myslíte. Je možné, že si něco namlouváte?
- JEAN Já ne, lidi.
- SLEČNA A co? Snad ne, že jsem se zakoukala do sluhy?
- JEAN Já si nic namlouvám, nemám na to povahu, ale stává se to - a lidem není nic svaté.
- SLEČNA Já mám opravdu dojem, že vy jste aristokrat!
- JEAN Ano, to jsem.
- SLEČNA Pro mě je to sestup.
- JEAN Nesestupujte, slečno, dejte si poradit! Nikdo neuvěří, že sestupujete dobrovolně, lidi budou vždycky říkat, že jste padla.
- SLEČNA Já mám o lidech lepší mínění než vy. Pojdte, zkusíme to. - Pojdte! (*Pohání ho očima.*)
- JEAN Víte, že jste zvláštní!
- SLEČNA Možná! Ale vy taky! -Ono je ostatně všechno zvláštní. Život, lidi, všechno je to bahno, voda to nese, nese, až to nakonec klesne ke dnu, ke dnu. Mně se občas vrací takový sen - zrovna teď jsem si na něj vzpomněla. Vylezla jsem na sloup a teď nevím, jak dolů. Když se podívám dolů, mám závrať, ale dolů musím, a skočit se bojím. Nemám se čeho držet a toužím padat, ale nepadám, a přesto nebudu mít klid, dokud se nedostanu dolů, nebudu mít pokoj, dokud se nedostanu dolů, dolů na zem, a kdybych se dostala dolů na zem, chtěla bych dolů pod zem... Taky míváte takové pocity?
- JEAN Ne! Mně se obvykle zdá, že ležím v temném lese pod vysokým stromem. Chci nahoru, nahoru na vrchol, rozhlížet se po světlé krajině, kde svítí slunce, a vybrat tam nahoře to ptačí hnízdo se zlatými vajíčky. Šplhám a šplhám, ale kmen je strašně silný a strašně hladký a k první větvi je tak strašně daleko. Ale vím, že sotva se dostanu k první větvi, vystoupám na vrchol jako po žebříku. Ještě jsem se tam nedostal, ale dostanu se tam, i kdyby to mělo být jen ve snu!
- SLEČNA Já si tady s vámi povídám o snech. Pojdte! Jenom ven, do parku! (*Slečna nabídne Jeanovi rámě, jdou.*)
- JEAN Dnes v noci budeme spát na devíti svatojanských květech, a splní se nám všechny naše sny! Slečno!

(Oba se zastaví ve dveřích. Jean si drží ruku na oku.)

- SLEČNA Ukažte, vám spadlo něco do oka!
- JEAN Ale, to nic - jen smítko - to přejde.
- SLEČNA Zavadila jsem o vás rukávem - sedněte si, vyndám vám to. *(Vezme ho za paži a posadí ho. Uchopí ho za hlavu a zakloní mu ji. Cípkem kapesníčku se snaží smítko odstranit.)* Sedte klidně - nehýbejte se! *(Plácne ho přes ruku.)* No tak, budete poslouchat? - Takový velký, silný chlap, a on se snad celý třese! *(Sahá mu na biceps.)* A to má takové svaly!
- JEAN *(varovně)* Slečno Julie!
- (Kristina se probírá, rozespálá jde doprava spát.)*
- SLEČNA Ano, monsieur Jean.
- JEAN Attention! Je ne suis qu'un homme!
- SLEČNA Sedte klidně, prosím vás! - Ták. A je to venku. Hezky políbit ruku a poděkovat!
- JEAN *(vstane)* Slečno Julie! Poslouchejte! - Kristina šla spát. - Prosím vás, poslouchejte mě!
- SLEČNA Nejdřív mi polibte ruku!
- JEAN Poslouchejte!
- SLEČNA Nejdřív mi polibte ruku!
- JEAN Dobře, ale můžete si za to sama!
- SLEČNA Za co?
- JEAN Za co? To jste v pětadvaceti ještě pořád dítě? Nevíte, že hrát si s ohněm je nebezpečné?
- SLEČNA Pro mě ne, já jsem pojištěná.
- JEAN *(směle)* Kdepak, nejste. A i kdybyste byla, jsou nablízku nebezpečné výbušniny.
- SLEČNA To máte být jako vy?
- JEAN Ano. Ne proto, že jsem to zrovna já, ale proto, že jsem mladý muž -
- SLEČNA A pohledný mladý muž - tedy jak vy jste domýšlivý! Úplný Don Juan. Nebo spíš Josef! No jistě, vy budete takový Josef.
- JEAN Myslíte?
- SLEČNA Obávám se. *(Jean směle k ní, chce ji vzít kolem pasu a políbit.)* *(Dá mu facku.)* Styďte se!
- JEAN To bylo žertem, nebo vážně?
- SLEČNA Vážně.
- JEAN Takže to i předtím bylo vážně! Výši vůbec hrajete moc vážně, a to je nebezpečná věc. Já už mám hraní dost, takže mi jistě prominete, když se vrátím zase k práci. Pan hrabě musí mít holínky včas, a už je dávno půlnoc pryč.
- SLEČNA Položte ty holínky!
- JEAN Ne! Je to moje práce a já jsem povinen ji udělat, ale nikdy jsem se nezavázal, že si budu hrát s vámi, a to taky nikdy nebudu, protože mám svou hrdost.
- SLEČNA Vy jste pyšný!
- JEAN V některých věcech. V jiných ne.
- SLEČNA Miloval jste někdy někoho?

- JEAN My tohle slovo nepoužíváme, ale děvčat jsem měl hodně, a jednou jsem byl úplně nemocný, protože jsem nemohl mít tu, co jsem chtěl - víte, tak nemocný jako princové z *Tisíce a jedné noci*, co samou láskou nemohli jíst ani pít.
- SLEČNA Kdo to byl? (*Jean mlčí.*) Kdo to byl?
- JEAN To ze mě nedostanete.
- SLEČNA A když vás poprosím jako někdo, kdo je vám rovný, když poprosím - přítele! Kdo to byl?
- JEAN Byla jste to vy!
- SLEČNA (*se posadí.*) To je nádherné!
- JEAN No, když myslíte! Směšné to bylo! - Tak vidíte, to je ta historka, co jsem vám nechtěl povědět, ale teď vám to vyličím. Víte, jak vypadá svět tam odtud, zdola - ne, nevíte! Jako jestřábi a sokoli, těm člověk taky skoro nikdy nevidí na záda, protože krouží nahoře. Vyrůstal jsem v rodině deputátníka, bylo nás osm dětí a jedno prase, venku na tom kousíčku šedivé země, ani jeden strom tam nerostl. Ale z okna jsem viděl zeď hraběcího parku a nad ní jabloně. To byla rajská zahrada a hlídala ji spousta zlých andělů s ohnivým mečem v ruce. Ale i tak jsem já i ostatní kluci taky našel cestu ke stromu života - teď mnou opovrhujete -
- SLEČNA Prosím vás. Jako by všichni kluci nechodili krást jablka.
- JEAN To říkáte teď, ale stejně mnou opovrhujete. Vzдор všemu! Jednou jsem se do té zahrady dostal s matkou, šla plít záhony s cibulí. Kousek od záhonů byl turecký pavilonek ve stínu jasmínů, celý zarostlý zimolezem. Nevěděl jsem, k čemu to je, ale v životě jsem do té chvíle neviděl tak krásnou stavbu. Lidi chodili dovnitř a zase vycházeli a jednoho dne zůstaly otevřené dveře. Vkradl jsem se tam a na stěnách jsem uviděl obrazy císařů a králů, na oknech byly rudé závěsy s třásněmi - už snad chápete, jak to myslím. Nikdy - (*ulomí květ šeříku a přidrží ho Slečně u nosu.*) - nikdy jsem nebyl na zámku, nikdy jsem neviděl nic jiného než kostel - ale tohle bylo ještě krásnější, a ať jsem se v myšlenkách zatoulal, kam chtěl, vždycky jsem se vracel - tam. A tak se ve mně postupně zvedala touha jednou všechnu tu rozkoš poznat - prostě jsem se tam vplížil, díval jsem se a obdivoval. Jenže v tom se někdo blíží! Pro panstvo existoval jen jeden východ, ale pro mě tam byl ještě jeden - neměl jsem na vybranou musel jsem tam tudy!
- (*Slečna předtím vzala snítku šeříku do ruky, teď ji upustí na stůl.*)
- A už jsem se hnal pryč, proletěl jsem malinami, přeskákal jsem jahodiště a vyběhl jsem na růžovou terasu. A tam jsem uviděl růžové šaty a bílé punčošky - byla jste to vy. Schoval jsem se pod hromadu plevele, rozumíte, pod ni, píchaly tam bodláky a byla tam cítit ztuchlá, vlhká země. A díval jsem se na vás, jak se procházíte mezi růžemi, a říkal jsem si: jestli je pravda, že i lupič může přijít do nebe, k andělům, tak to je potom zvláštní, že tady na zemi si dítě deputátníka nesmí v zámeckém parku hrát s hraběcí dceruškou!
- SLEČNA (*tklivě*) Myslíte, že takové věci jako vy si říkají všechny chudé děti?
- JEAN (*nejdřív váhavě, pak přesvědčivě*) Jestli si všechny chudé - ano - samozřejmě. Samozřejmě!
- SLEČNA To muselo být ale strašlivé neštěstí, být chudý!
- JEAN (*5 hlubokou bolestí, velice vzrušeně*) Ach, slečno Julie! - Takový pes si může hovět v hraběncině lenošce, koně pohladí urozená dívčí ruka po nozdrách, ale takový slouha - (*Obrátí list.*) Jojo, semtam se třeba i najde někdo, kdo to v sobě má a někam to ve světě dotáhne, ale jak často! - No, a víte, co já

jsem potom proved? – Skočil jsem do mlýnské strouhy, tak, oblečený. Vytáhli mě a dostal jsem výprask. Ale v neděli! Táta a všichni doma odjeli k babičce, já jsem se vymluvil a zůstal jsem doma. Umyl jsem se mýdlem, hezky v teplé vodě, oblékl jsem se do svátečního a šel jsem do kostela, protože jsem věděl, že tam uvidím vás! Uviděl jsem vás, šel jsem domů a byl jsem rozhodnutý umřít-jenže jsem chtěl umřít krásně a příjemně, aby to nebolelo. Vzpomněl jsem si, že prý má být nebezpečné usnout pod bezinkou, a my jsme měli pořádný keř, zrovna rozkvetlý. Orval jsem ho celý, do posledního kvítku, a pak jsem si ustlal v truhle na oves. Všimla jste si někdy, jaký je oves hladký, heboukný do ruky, jako lidská pleť-takže jsem nad sebou zavřel víko a usnul jsem. Když mě vzbudili, bylo mi opravdu příšerně zle. Ale jak vidíte – neumřel jsem. Co jsem vlastně chtěl- to ani nevím. Získat vás, na to jsem samozřejmě naději neměl - ale ukazovala jste mi, jak je beznadějně, že bych se snad někdy mohl dostat výš z toho prostředí, v jakém jsem se narodil.

- SLEČNA Víte, že umíte moc pěkně vyprávět? Vy máte nějaké školy?
- JEAN Skoro žádné, ale hodně jsem četl, romány, a chodil jsem do divadla. Kromě toho jsem slyšel mluvit lepší lidi, a z toho jsem se naučil nejvíc.
- SLEČNA Vy snad posloucháte, co my si mezi sebou říkáme?
- JEAN To víte, že poslouchám! Taky ledaco slyším, takhle když třeba sedím na kozlíku nebo vesluju. Jednou jsem slyšel vás, slečno Julie, jak si s přítelkyní...
- SLEČNA No? - Tak copak jste slyšel?
- JEAN Kdepak-to vám ani nemůžu říct, ale jen jsem koukal, kam chodíte na všechny ty výrazy. Možná že nakonec mezi lidmi nebudou takové rozdíly, jak by si člověk myslel.
- SLEČNA Styďte se! My tedy rozhodně nežijeme jako vy, když jsme zasnoubení.
- JEAN *(upřený pohled)* Opravdu? - Víte, slečno, přede mnou ze sebe nemusíte dělat neviňátko...
- SLEČNA Dala jsem svou lásku neřádovi!
- JEAN To říkáte vždycky -jenomže až potom.
- SLEČNA Vždycky?
- JEAN Myslím, že vždycky, protože jsem tenhle výraz slyšel už v několika případech.
- SLEČNA V jakých případech?
- JEAN V takových jako tenhle! Posledně to -
- SLEČNA *(vstane)* Dost! Už nechci nic slyšet!
- JEAN To ona taky nechtěla - není to zvláštní? No, takže já bych tedy s vaším dovolením šel asi spát.
- SLEČNA *(měkce)* Spát! O svatojanské noci!
- JEAN Ano. Tancovat s tou pakází venku, to mě opravdu nebaví.
- SLEČNA Vezměte klíč od lodky a vyvezte mě na jezero, chci vidět východ slunce.
- JEAN Je to rozumné?
- SLEČNA Jestli vy se nakonec nebojíte o svou pověst!
- JEAN Co je na tom divného? Nechci být nikomu pro smích a nechci, aby mě někde vyhodili, že nemám doporučení, až se budu chtít udělat pro sebe, a taky si myslím, že mám jisté povinnosti ke Kristině.
- SLEČNA Aha, tak teď zase kvůli Kristině -

JEAN Ano, ale taky kvůli vám. - Poslechněte, co vám radím, a jděte si lehnout.
SLEČNA Já že mám poslouchat vás?
JEAN Aspoň jednou. Kvůli sobě! Prosim vás o to! Už je pozdě, je noc, spánek opijí a rozpaluje hlavu! Jděte si lehnout! Ostatně -jestli dobře slyším - tak mě sem jdou hledat. A jestli nás tu najdou spolu, jste ztracená!

(Sbor se blíží a zpívá.)

SBOR Dvě paní chodí po lesíčku
Tra la la la la tra la la la la
Jedna má vlhko ve střívíčku
Tra lála lála.
O sto tolarů se hádají
Tralalalalala tralalalala
A ani jeden nemají
Tralalalala.
Věneček z kvítí ti dávám
Tralalalalala tralalalala
Na jinou ale už mávám
Tralalalala.

SLEČNA Já mám lidi ráda a oni mají rádi mě. Jen atjdou klidně dál, uvidíte!

JEAN Kdepak, slečno Julie, vůbec vás nemají rádi. Krmit se od vás nechají, ale vždycky si odplivnou. Věřte mi! Jen poslouchejte, poslechněte si, co zpívají! - Ne, neposlouchejte!

SLEČNA *(poslouchá)* Co to zpívají?

JEAN Taková posměšná písnička je to. O vás a o mně!

SLEČNA To je ale hanebnost! Fuj! Něco tak zákeřného! -

JEAN Chamradje vždycky zbabělá. V takovém boji se dá jen utéct! -

SLEČNA Utéct? Ale kam? Ven se nedostaneme! A ke Kristině nemůžeme.

JEAN To ne. Takže ke mně? V nouzi se smí všechno! A na mě se můžete spolehnout, protože ve mně máte opravdového a upřímného přítele, který si vás váží.

SLEČNA Ale co když - co když vás tam budou hledat?

JEAN Zavřu závoru, a když se tam začnou dobývat, budu střílet! - Pojdte! *(Klekne před ní.)* Pojdte!

SLEČNA *(s důrazem)* Slibujete mi -

JEAN Přisahám!

(Slečna rychle odejde doprava. Jean prudce za ní.)

Balet. Venkované vejdou, slavnostně oblečeni, kytky za kloboukem atp. V čele muzikant s houslemi. Na stůl přinesou větší soudek s pivem a menšíš pálenkou, oba ozdobené zelení. Všichni si berou skleničky. Pijí. Pak dokola, všichni tančí a zpívají. Pak se zpěvem zase odcházejí.

Slečna vejde sama. Uvidí spoušť v kuchyni a spráskne ruce. Pak si vyndá pudřenku a pudruje se.)

JEAN *(vejde, vzrušeně)* Tak to vidíte! A slyšela jste! Myslíte si, zeje možné tady zůstat?

SLEČNA Ne! To si nemyslím. Ale co budeme dělat?

JEAN Utečeme, odjedeme, někam daleko!

SLEČNA Odjedeme? Dobře, ale kam?

JEAN Do Švýcarska, k italským jezerům - tam jste nikdy nebyla?

- SLEČNA Ne. Je tam hezky?
- JEAN A jak! Věčné léto, pomeranče, vavříny, nádhera!
- SLEČNA Ale co tam budeme dělat?
- JEAN Já si tam zařídím hotel. Prvotřídní zboží, prvotřídní zákazníci.
- SLEČNA Hotel?
- JEAN No, to je život, to byste koukala! V jednom kuse nové tváře, nové jazyky, ani minutku nemáte na nějaké rozumování nebo nervy, nemusíte si lámat hlavu, co byste tak mohla dělat, protože práce se nabízí sama, ve dne v noci zvoní zvonek, vlaky jezdí, hosti se hrnou, přijíždějí a odjíždějí a zlato se po pultu jen kutálí. To je život!
- SLEČNA Ano, to by se to žilo! A co já?
- JEAN Vládkyně domu, ozdoba firmy! S vaší krásou a vašimi způsoby - cha - úspěch prostě zaručen, na sto procent! Jedinečný! Jako královna sedíte v kanceláři, stačí cinknout elektrickým zvonkem a personál jen lítá; hosti defilují před vaším trůnem a stydlivě vám kladou poplatky na stůl - to byste nevěřila, jak se lidi třesou, když vezmou do ruky účet - já každému účet pěkně osolím a vy ho pak osladíte tím nejkrásnějším úsměvem -joj! Pojdte, vyrazíme, *(vytáhne z kapsy jízdní řád)* a hned! Příštím vlakem! V osmnáct třicet jsme v Malmo, ráno v osm čtyřicet v Hamburku. Frankfurt - Basilej další den a do Coma Gotthardským tunelem - to máme - ano, za tři dny. Za tři dny!
- SLEČNA To je všechno moc hezké. Ale, Jeane - musíš mi dát odvalu -! Řekni, že mě miluješ! Pojd' ke mně a obejmi mě!
- JEAN *(váhavě)* Já bych rád - ale bojím se. Tady v domě už ne! Miluju vás - o tom není pochyb -jak byste o tom mohla pochybovat?
- SLEČNA *(plaše, opravdu žensky)* Vás! -Tykej mi! Mezi námi už nejsou žádné přehrad. -Tykej mi!
- JEAN *(ztrápeně)* To nemůžu! - Dokud jsme v tomhle domě, přehrad. mezi námi ještě pořád jsou -je tady minulost, je tady pan hrabě - v životě jsem nepoznal nikoho, před kým bych měl takový respekt jako před ním - stačí, abych uviděl někde na židli jeho rukavice, a jsem takhle maličký - stačí, abych uslyšel zvonek shora, a vyplaším se jako lekavý kůň - a když vidím ty holinky, jak si tu stojí, tak panovačně a sebejistě, už mi to cuká v zádech! *(Kopne do nich.)* Pověry, předsudky, od dětství nám to vtloukali do hlavy-ale zapomene se to jako nic. Jen se dostat někam, kde mají republiku, a hned se budou klanět před livřejí mého portýra - protože klanět se je nutné, abyste věděla. Jenže pro mě to neplatí. Já jsem se nenarodil proto, abych se klaněl, já totiž v sobě mám jiný materiál, já mám charakter, jen co chytím tu první větev, pak uvidíte, jak budu šplhat vzhůru! Dneska jsem možná sluha, ale za rok budu hoteliér, za deset let rentiér a pak odjedu do Rumunska a tam se dám vyznamenat, a možná - všimněte si, že říkám možná -ještě skončím jako hrabě.
- SLEČNA No no, jen pomalu!
- JEAN Prosím vás, v Rumunsku si člověk může hraběcí titul koupit, takže z vás nakonec stejně bude hraběnka. Moje hraběnka!
- SLEČNA Co je mi po tom, takovéhle věci já teď hážu za hlavu! - Řekni, že mě miluješ, jinak -právě, co jsem já jinak?
- JEAN Řeknu to, budu to říkat tisíckrát - později -jen tady ne! A teď především žádné city, jinak bude všechno ztraceno. Musíme na to jít hezky chladnokrevně! Jako rozumní lidé. *(Vezme doutník, odstřihne špičku, zapálí.)*

- Tadyhle si pěkně sedněte, já si sednu tady a pohovoříme si, jako by se vůbec nic nestalo!
- SLEČNA *(zoufale)* Ale proboha živého! To nemáte vůbec žádné city!
- JEAN Já! Neexistuje citovější člověk než já! Jenže se umím krotit!
- SLEČNA Jak je to dlouho, co jste mi líbal střívěček - a teď!
- JEAN *(tvrdě)* To bylo předtím. Teď máme jiné problémy.
- SLEČNA Nemluvte se mnou takhle tvrdě!
- JEAN Ale kdepak, jen rozumně. Jedna hloupost už se stala, tak nedělejte další! Pan hrabě tu může být každou chvíli, a do té doby se náš osud musí rozhodnout. Co říkáte mým plánům do budoucnosti? Schvalujete je?
- SLEČNA Připadají mi celkem přijatelné, ale je tu jedna otázka: na takový velký podnik je potřeba velký kapitál. Máte ho?
- JEAN *(přežvykuje doutník)* Já! Pochopitelně! Mám své odborné znalosti, své jedinečné zkušenosti a jazykové znalosti! Takový kapitál podle mě něco váží.
- SLEČNA Jenže si za něj nekoupíte ani lístek na vlak.
- JEAN To je ovšem pravda, proto taky hledám nějakého tichého společníka, který by patřičné prostředky poskytl.
- SLEČNA Kde ho takhle nahonem seženete?
- JEAN Toho seženete vy, když do toho chcete jít se mnou!
- SLEČNA To nemůžu, a sama žádné peníze nemám.
(Odmilka.)
- JEAN V tom případě celá věc padá -
- SLEČNA Ale-
- JEAN Všechno zůstane při starém!
- SLEČNA To si myslíte, že zůstanu pod touhle střechou jako vaše děvka? Myslíte si, že na sebe nechám ukazovat prstem? Jak si představujete, že se mám po tomhle sama sobě podívat do tváře? Tak to tedy ne! Odvedte mě odtud, z toho ponížení a zneuctění! - Co jsem to jen udělala, ach bože, bože můj.
(Pláče.)
- JEAN To se podívejme, tak tuhle písničku teď budeme poslouchat! - Co jste to jen udělala? Totéž, co spousta jiných před vámi!
- SLEČNA *(křičí v křečovitém záchvatu)* A teď mnou opovrhujete! -Já padám, padám!
- JEAN Padněte ke mně a já vás zvednu!
- SLEČNA Jaká strašlivá moc mě to k vám přitáhla? To, co přitahuje slabého k silnému? Padajícího k stoupajícímu? Nebo snad láska? Tohle, a láska? Víte vy vůbec, co je to láska?
- JEAN Já? To bych prosil, myslíte, že jsem ještě žádnou neměl?
- SLEČNA Jak vůbec můžete takhle mluvit a takhle uvažovat!
- JEAN Takhle jsem se to naučil a takový jsem! Jen žádný strach a nehrajte si na fajnovku, teď jsme na tom totiž oba stejně. - Ták, děvenko moje, a teď si spolu dáme něco extra! *(Otevře zásuvku a sáhne pro láhev s vínem. Nalije do dvou použitých sklenic.)*
- SLEČNA Kde jste vzal to víno?
- JEAN Ve sklepě!
- SLEČNA Tatínkovo burgundské!
- JEAN To se snad pro zetě nehodí?

SLEČNA A já piju pivo! Já!

JEAN Je holt vidět, že máte horší vkus než já.

SLEČNA Zloději!

JEAN Chcete to na mě píchnout?

SLEČNA Ach! Být spoluviník domácího zloděje! To jsem byla opilá, nebo jsem se v tuhle noc potácela ve snách! Svatojanská noc! Slavnost nevinných radovánek...

JEAN Nevinných, che!

SLEČNA *(přechází sem tam)* Je na světě v tuhle chvíli někdo tak nešťastný jako já!

JEAN Ale pročpak? Prosim vás, takováhle kořist! A nezapomeňte na Kristinu. Myslíte si, že ta snad nemá city?

SLEČNA Před chvílí jsem si ještě myslela, že má, ale teď už si to nemyslím. Kdepak, slouha je slouha...

JEAN A kurva je kurva!

SLEČNA *(klekne, sepjaté ruce)* Bože na nebesích, skoncuji s tím mým bídným životem! Pomoz mi z té žumpy, do které klesám! Zachraň mě! Zachraň mě!

JEAN Nemůžu popřít, zeje mi vás líto. Když jsem ležel vtom záhonu cibule a viděl vás v růžové zahradě, tak - teď to řeknu - tak jsem myslel na stejné sprostárny jako všichni kluci.

SLEČNA A to jste pro mě chtěl umřít!

JEAN V truhle na oves? To byly jen kecy.

SLEČNA Takže lež!

JEAN *(začíná být ospalý)* Skoro. Našel jsem to vjednom časopise, psali tam o nějakém kominíkovi, jak si lehl do bedny na dříví a vystlal ji šeríkem, protože ho nějaká žalovala o alimenty-

SLEČNA Aha, tak takový vy jste...

JEAN Co jsem si měl vymýšlet, ženské se přece vždycky chytají sladkýma řečma.

SLEČNA Neřáde!

JEAN Ale, hovno!

SLEČNA A teď jste se podíval jestřábovi na záda -

JEAN Na záda tak úplně ne -

SLEČNA A já jsem měla být ta první větev -

JEAN Jenže větev byla prohnílá -

SLEČNA Já jsem měla být štít hotelu -

JEAN A já ten hotel -

SLEČNA Sedět za pultem, lákat vám hosty, falšovat vám účty-

JEAN To bych obstaral sám -

SLEČNA Že může vůbec lidská duše být tak strašně špinavá!

JEAN Tak ji umějte!

SLEČNA Lokaji, slouho, koukej vstát, když se mnou mluvíš!

JEAN Lokajova děvko, slouhova běhno, drž hubu a vypadni odtud! Ty mi budeš předhazovat, že jsem sprostý? Tak sprostě jako ty dneska večer se nikdy žádná z děvčat mně rovných nechovala. Myslíš si snad, že se sluší takhle nadbíhat chlapům? Viděla jsi snad někdy holku z mých vrstev, aby se takhle nabízela? Něco takového jsem já viděl jenom u zvířata u pouličních holek!

- SLEČNA *(zdrčená)* Správně, jen mě bij, šlapej po mně, nic lepšího si nezasloužím! Jsem neřád -ale pomoz mi! Pomoz mi tady z toho, jestli je to vůbec možné.
- JEAN *(mírněji)* Bylo pro mě velkou ctí, že jsem vás svedl, a nehodlám se zesměšňovat tím, že bych se snad svého podílu na tom zříkal; ale myslíte, že by se člověk v mém postavení vůbec odvážil pozvednout k vám oči, kdybyste ho k tomu sama přímo nevyzývala? Sám jsem ještě pořád překvapený -
- SLEČNA A pyšný -
- JEAN Proč ne! I když musím přiznat, že to vítězství bylo poněkud příliš snadné, než aby mě nějak nadmíru opojilo.
- SLEČNA Jen mě bij ještě víc.
- JEAN Ne! Promiňte mi naopak, co jsem řekl. Bezbranného nebiju, a tím miň ženskou. Nemůžu popřít, že mě na jedné straně těší, když jsem zjistil, že nás to tam dole oslňovalo jenom kočičí zlato, když jsem viděl, že jestřáb je šedivý i na zádech, že ty jemné tváře jsou napudrované a že za pěstěnými nehty může být špína, že kapesníček je ušmudlaný, i když je navoněný; ale na druhé straně mě trápí, když vidím, že to, oč jsem usiloval, nebylo něco vyššího, solidnějšího; trápí mě, že jste klesla tak hluboko, že vás i vaše kuchařka o tolik převyšuje; trápí mě to, jako když vidím, jak déšť rve podzimní květy a mění je v bahno.
- SLEČNA Vy mluvíte, jako byste už stál nade mnou!
- JEAN Taky že stojím: já bych vás totiž mohl proměnit v hraběnku, ale vy ze mě hraběte nikdy udělat nemůžete.
- SLEČNA Ale já jsem z hraběcího rodu, a to vy nikdy nebudete!
- JEAN To je pravda, jenže já bych mohl hrabata zplodit - kdyby-
- SLEČNA Ale vy jste zloděj - to já nejsem.
- JEAN Zloděj není to nejhorší. Je i horší kvalifikace. Ostatně když někde sloužím, považuju se v jistém smyslu za člena rodiny, za dítě, a to se přece nepokládá za krádež, když si dítě z keřů osypaných rybízem utrhne nějakou tu bobulku. *(Probouzí se v něm znovu vášeň.)* Slečno Julie, vy jste nádherná žena, až příliš dobrá pro takového jako já. Podlehla jste náhlému opojení, teď chcete ten poklesek skrýt, a tak si namlouváte, že mě milujete. Jenže vy mě nemilujete, i když vás možná svádí můj zevnějšek -a vtom případě není vaše láska o nic lepší než ta moje. Ale mně rozhodně nestačí být pro vás jenom nějaké zvíře, a lásku ve vás já nikdy vzbudit nemůžu.
- SLEČNA Jak to můžete tak jistě vědět?
- JEAN Řeknete asi, že seto může stát. Že bych vás mohl milovat, to jistě, nepochybně: jste krásná, jste jemná, *(jde k ní a vezme ji za ruku)* vzdělaná, milá, tedy když chcete, a když v muži zažehnete plamen, tak nikdy nevyhasne. *(Vezme ji kolem pasu.)* Jste jako svařené víno, ostře kořeněné, a jediný váš polibek- *(Pokusí se ji odvést ven, ale ona se mu pomalu vyvlékne.)*
- SLEČNA Nechtě mě! - Takhle si mě nezískáte!
- JEAN Tak jak tedy? - Takhle ne! Něhou ne, sladkými slovy ne? Myšlenkami na budoucnost, záchranou z ponížení taky ne? Tak jak tedy?
- SLEČNA Jak? Jak? Já nevím -vůbec nijak! - Hnusíte se mi, jako se mi hnusí krysy, ale nemůžu od vás utéct.
- JEAN Tak utečte se mnou!
- SLEČNA *(se napřímí)* Utéct? Ano, utečeme! - Ale když já jsem tak unavená. Nalijte mi víno.

(Jean nalije.) (Podívá se na hodinky.)

Ale nejdřív si musíme promluvit, ještě máme chvíli čas. *(Vypije skleničku a podá ji Jeanovi, aby jí nalil znovu.)*

JEAN Nepřehánějte to s tím vínem, opijete se.

SLEČNA A co má být?

JEAN Co má být? Opíjet se je ordinérní! -Tak co jste mi to chtěla říct?

SLEČNA Utečeme! Ale nejdřív si musíme promluvit, tedy já budu mluvit, protože zatím jste mluvil jenom vy. Vylíčil jste mi svůj život, teď vám vylíčím zase já svůj, abychom se dokonale poznali, než se spolu vydáme na společnou pouť.

JEAN Moment! Promiňte, ale rozmyslete si to, abyste pak nelitovala, že jste prozradila tajnosti svého života.

SLEČNA Nejste snad můj přítel?

JEAN To jsem, občas. Ale nesmíte na mě spoléhat.

SLEČNA To vy jen tak říkáte - moje tajnosti ostatně zná kdekdo. Víte, moje matka nebyla šlechtického původu, pocházela z docela prosté rodiny. Byla vychovaná v duchu dobových hesel o rovnosti, svobodě ženy a podobně, znáte to, a měla výrazný odpor k manželství. A tak, když ji otec požádal o ruku, řekla, že si ho nikdy nevezme, ale že by mohl být jejím milencem. On na to namítl, že když miluje nějakou ženu, tak nechce, aby šijí lidi vážili míň než jeho. Ona mu vysvětlila, že je jí jedno, jestli šijí svět váží, on ji vášnivě miloval, a tak na tohle řešení přistoupil. Jenže tím se z něho stal vyvrhel, nikdo se s ním nechtěl stýkat, byl odkázán na domácí život, a ten ho neuspokojoval. Já jsem přišla na svět jako nechtěné dítě - matka mě nechtěla, jak jsem se později dověděla. Tak se rozhodla vychovávat mě jako dítě přírody, a navíc jsem se měla naučit všechno, co se učí kluci, prostě jsem měla být důkaz toho, že ženy jsou zrovna tak dobré jako muži. Musela jsem se oblékat jako kluk, učila jsem se opatrovat koně, ale do maštálí jsem nesměla, musela jsem hřebelcovat, postroj navlíkat, učit se hospodařit a chodit na lov, dokonce i zabíjet - bylo to odporné! A ve dvoře dělali chlapi ženské práce a ženské zase mužské práce - hospodářství nato málem zašlo a v celém kraji jsme byli lidem pro smích. Nakonec se otec z toho začarování nějak probral, prostě se vzbouřil a všechno se změnilo podle jeho přání. Od té doby měli rodiče tichou domácnost. Matka onemocněla, nevím ani pořádně, co jí bylo, ale často mívala křeče, schovávala se na půdě a na zahradě a někdy bývala pryč i celou noc. A pak došlo k tomu velkému požáru, o tom už jste jistě slyšel. Dům, chlévy a konírny, všechno shořelo. Okolnosti byly velice zvláštní, požár zřejmě někdo založil, protože propukl den po splatnosti pojistky. Otec odeslal peníze včas, ale protože ten poslíček, co je měl odevzdat, byl lajdák, došly pozdě. *(Nalije si a pije.)*

JEAN Nepijte už!

SLEČNA Ale co! - Takže jsme byli na mizině a museli jsme spát ve vozech. Otec nevěděl, kde vzít peníze, aby mohl dům zase postavit, staré přátele byl nucen zanedbávat, takže na něho zapomněli. A najednou mu matka poradí, že by si mohl půjčit od jednoho přítele z dětství, měl tady blízko cihelnu. Otec si tedy vypůjčí, jenže na něm nikdo nechce úroky - a to mu bylo divné. No a tak dvůr zase postavili! - *(Znovu se napije.)* A víte, kdo ten požár založil?

JEAN Vaše paní matka!

SLEČNA A víte, kdo byl ten továrník s tou cihelnou?

JEAN Milenec vaší matky?

SLEČNA A víte, čí byly ty peníze?

- JEAN Počkejte - ne, to nevím.
- SLEČNA Mé matky.
- JEAN Takže pana hraběte, když neměli manželskou smlouvu?
- SLEČNA Jistě, manželskou smlouvu neměli! - Matka měla nějaké peníze a nechtěla, aby je dostal do správy otec, tak si je uložila - u toho přítele.
- JEAN A ten je lohnul!
- SLEČNA Přesně tak! Nechal si je! - A teď se to otec všechno dozví - soudit se nemůže, vyplatit milence své ženy nemůže, dokázat, že jsou to peníze jeho ženy nemůže! - Tenkrát se chtěl zastřelit, dokonce se povídalo, že se o to pokusil a že se mu to nepovedlo! Prostě se vzchopil a matka si to potom všechno pěkně odskákala. To jsem si užila pět let, to mi tedy věřte. Tatínka jsem milovala, ale nadřžovala jsem matce, protože jsem nevěděla, jak to všechno bylo. Od ní jsem se naučila nenávidět muže - protože ona mužské nenáviděla, to už taky víte - a přísahala jsem jí, že ze mě nikdy nebude mužova otrokyně.
- JEAN A pak jste se zasnoubila s přednostou okresního bernáku.
- SLEČNA Právě proto, aby byl můj otrok!
- JEAN A to se mu nechtělo?
- SLEČNA Ale chtělo, jenže mně se nechtělo. Omrzel mě.
- JEAN Viděl jsem to - u maštalí?
- SLEČNA Co jste viděl?
- JEAN To, co jsem viděl - jak zrušil zasnoubení.
- SLEČNA To není pravda! Já jsem ho zrušila! On říká, že to udělal? Neřád jeden!
- JEAN Jakýpak neřád! Vy nenávidíte mužské, slečno?
- SLEČNA Ano! - Většinou. Ale občas - když na mě přijde slabost - ach, fuj!
- JEAN I mě nenávidíte?
- SLEČNA Příšerně! Nejradši bych vás dala utratit jako zvíře...
- JEAN „Viník bude odsouzen ke dvěma letům nucených prací a zvíře bude utraceno!“ Tak jste to myslela?
- SLEČNA Přesně tak!
- JEAN Jenže není žalobce - a není zvíře. Takže co si počneme?
- SLEČNA Odjedeme!
- JEAN Utrápit se navzájem k smrti?
- SLEČNA Ne! Užívat si, dva dny, týden, jak dlouho to půjde si užívat, a pak-umřít-
- JEAN Umřít? To je ale blbost! To už je lepší pořídít si hotel.
- SLEČNA *(ho neslyší)* - u Comského jezera, tam svítí vždycky slunce, o Vánocích se tam zelená vavřín a planou pomeranče -
- JEAN Comské jezero je díra, vjednom kuse tam leje a pomeranče jsem tam viděl jen u zelináře. Ale kvete tam cestovní ruch, protože je tam spousta vil, které se pronajímají zamilovaným párečkům, a to je náramně výnosný kšeft - víte proč? - Protože ty vily pronajímají na půl roku - a páreček je za tři neděle pryč.
- SLEČNA *(naivně)* Proč za tři neděle?
- JEAN Protože se pohádají, pochopitelně - ale nájemné se platí předem, a celé! A barák se pronajme znovu. A takhle to jede pořád. Protože lásky je vždycky dost - i když dlouho nevydrží.

- SLEČNA Výše mnou nechcete umřít?
- JEAN Já vůbec nechci umřít! Jednak se mi život celkem dost líbí, a jednak považuju sebevraždu za zločin proti prozřetelnosti, která nám dala život.
- SLEČNA Vy že byste věřil v Boha, vy ?
- JEAN Samozřejmě! Vždyť taky každou druhou neděli chodím do kostela. - Upřímně řečeno tohle už mě trochu unavuje. Takže dost, já jdu spát.
- SLEČNA A ták, a to si myslíte, že si něco takového dám líbit? Víte, co dluží muž ženě, kterou zneuctil?
(*Jean vytáhne peněženku a hodí na stůl stříbrnou minci.*)
(*Dělá, jako by urážku přehlédla.*)
Víte, co předepisuje zákon...
- JEAN Bohužel žádný zákon nepředepisuje trest pro ženu, která svede muže!
- SLEČNA Vidíte nějakou jinou možnost než odjet, dát se oddat a pak se rozvést?
- JEAN A když takovou mesalianci odmítnu?
- SLEČNA Mesalianci...
- JEAN Ano, z mé strany! Rozumíte: já mám vznešenější předky než vy, protože já nemám v rodině žhářky!
- SLEČNA Jste si tím tak jistý?
- JEAN Vy si nemůžete být jistá opakem, protože my nemáme rodokmeny -jen na policii. Zato váš rodokmen jsem si přečetl v šlechtickém almanachu. Víte, kdo byl váš praotec? Mlynář, a za válek s Dánskem se s jeho ženou jednou vyspal král. Takové předky já nemám! Já totiž vůbec nemám předky, ale můžu se sám stát předkem!
- SLEČNA To mám za to, že jsem si vylila srdce někomu, kdo toho nebyl hoden, že jsem dala na pospas čest své rodiny...
- JEAN Čest! - Hanbu! Vidíte, já jsem vám to říkal. Pít se nemá, protože se pak povídá. A povídat už se vůbec nemá!
- SLEČNA Ach, jak já toho lituju! Jak já toho jen lituju! - Kdybyste mě aspoň miloval!
- JEAN Naposledy -jak to myslíte? Mám ronit slzy, mám skákat přes bič, mám vás líbat, mám vás vylákat na tři neděle ke Comskému jezeru a pak... co mám dělat, co ode mě chcete? Začíná to být poněkud trapné. Takhle to holt dopadne, když člověk strká nos do ženských záležitostí'. Slečno Julie! Vidím, že jste nešťastná, vím, že trpíte, ale nerozumím vám. My takhle nevyvádíme, mezi námi není nenávisť! Milovat, to je pro nás hra, když máme čas od práce. Ale nemáme na to čas celý den a celou noc jako vy! Podle mě jste nemocná, a vaše matka byla naprosto nepočetná. Máme ostatně celé vesnice po-blázněné svatouškovstvím, hrozně to teď řádí, a tohle je taky něco takového.
- SLEČNA Musíte na mě být hodný, vždyť už teď mluvíte úplně jako člověk.
- JEAN Tak budte ale taky vy člověk! Nejdřív na mě naplivete a pak mi nedovolíte, abych se otřel-o vás!
- SLEČNA Pomozte mi, pomozte mi. Řekněte mi jen, co mám dělat! Kam mám jít?
- JEAN Kristepane, to bych to muset sám vědět!
- SLEČNA Zbláznila jsem se, zešílela jsem, ale copak se nedá najít nějaké východisko!
- JEAN Zůstat tady a být klidná. Nikdo nic neví.
- SLEČNA Vyloučeno! Lidi to vědí a Kristina to ví.
- JEAN Nevědí nic a nikdy by je nic takového nenapadlo!
- SLEČNA (*váhavě*) Ale - může se to stát zas!

- JEAN To je pravda.
- SLEČNA A následky?
- JEAN *(zděšeně)* Následky! - Kam jsem dal hlavu, že jsem nato nemyslel? - Tak to je tedy jediná možnost- pryč! Okamžitě! – Já s várna nepojedu, protože by to bylo všechno ztracené, musíte jet sama – to je jedno kam!
- SLEČNA Sama? Kam? -To nemůžu!
- JEAN Musíte! A ještě než se vrátí pan hrabě! Víme oba, jak to dopadne, když tady zůstanete! Když člověk pochybí jednou, bude v tom pokračovat, když už k tomu neštěstí došlo - bude čím dál opovážlivější - až se to nakonec provalí! Takže se sbalte, a pryč odtud! Potom panu hraběti napíšete a ke všemu se přiznáte, jen ne, že jsem to byl já. To v životě neuhádne. Podle mě ani nemá zájem se to dozvědět.
- SLEČNA Pojedu, když pojedete se mnou!
- JEAN Zešilela jste, ženská? Slečna Julie uteče se svým sluhou! Pozitří toho budou plné noviny a pan hrabě to nepřežije!
- SLEČNA Nemůžu odjet! Nemůžu tu zůstat! Pomozte mi! Já jsem tak unavená, tak příšerně unavená! Poručte mi! Uvedte mě do pohybu, protože já už nedokážu ani myslet, ani jednat!
- JEAN Vidíte, jaká jste bačkora! Co vy se máte co nafukovat a nosit nos vysoko, jako byste byli páni tvorstva! Tak dobře, já vám tedy poručím! Jděte nahoru a oblečte se; vezmě si peníze na cestu a pak přijďte dolů!
- SLEČNA *(šeptem)* Pojděte se mnou!
- JEAN K vám do pokoje? - Už zase blázníte! *(Na chvíli zaváhá.)* Ne! Jděte! Okamžitě! *(Vezme ji za ruku a vede ji ven.)*
- SLEČNA *(na odchodu)* Mluvte se mnou trochu vlídně, Jeane!
- JEAN Když někomu poručíte, zní to vždycky nevlídně, jen to hezky pozejte na vlastní kůži! *(Zůstane sám, ulehčeně si vydechne; sedne si ke stolu, vytáhne notýsek a pero; chvílemi počítá nahlas; němohra.)*
- (Přijde Kristina ve svátečním do kostela; v ruce má náprsenku a bílou vázanku.)*
- KRISTINA Kristepane, tady to ale vypadá! Co jste to tu vyváděli?
- JEAN Ale, slečna sem přitáhla lidi! To jsi spala tak tvrdě, že jsi nic neslyšela?
- KRISTINA Já jsem spala jako dudek!
- JEAN A už jsi oblečená do kostela?
- KRISTINA To víš, že jo. Vždyť jsi mi slíbil, že se mnou dneska půjdeš ke zpovědi.
- JEAN No jo, vidíš, máš pravdu. - Už i parádu mi neseš. Tak pojd'. *(Sedne si.)*
- (Kristina mu navléká náprsenku a váže bílou vázanku. Odmilka.)*
- JEAN *(ospale)* Co je dneska za evangelium?
- KRISTINA Asi o stětí Jana Křtitele, co jiného.
- JEAN Jo tohle, no to zas bude nekonečné. - Au, uškrtíš mě! Ááá, já bych spal, jak já bych spal!
- KRISTINA Co jsi vůbec dělal celou noc, vždyť jsi úplně zelený.
- JEAN Povídal jsem si tady se slečnou Julií.
- KRISTINA Ta taky neví, co se sluší, tahle ženská.
- (Odmilka.)*
- JEAN Poslyš, Kristino!
- KRISTINA Hmm?

- JEAN Stejně je to zvláštní, když se to tak veme! - Ona!
- KRISTINA Co je najednou tak zvláštní?
- JEAN Všecko.
(*Odmilka.*)
- KRISTINA
(*se podívá na nedopité skleničky na stole*) Vy jste spolu dokonce i pili?
- JEAN Ano!
- KRISTINA Fuj! - Podívej se mi do očí!
- JEAN Ano!
- KRISTINA Je to možné? Je to možné?
- JEAN (*se chvílku rozmýšlí*) Ano! Je!
- KRISTINA Brr! To bych si bývala nikdy nepomyslela. Ale fuj! Fuj!
- JEAN Snad na ni nežárlíš?
- KRISTINA Ne, na tu ne! Kdyby to byla Klára nebo Sofi, tak bych ti oči vyškrábala! - No, tak už to holt je, proč, to nevím. - Ne, to je ale hnus!
- JEAN Takže se na ni zlobíš?
- KRISTINA Na ni ne, zato na tebe! To byla hanebnost, odporná hanebnost! Chudák holka! - Víš, co ti povím -já v tomhle domě nezůstanu. Když člověk nemůže mít úctu k panstvu.
- JEAN A proč by k němu měl mít úctu?
- KRISTINA No, to mi vysvětli, když jsi takový chytrák! Přece nebudeš sloužit u lidí, co se chovají nepřístojně, ne? Člověk jako by tím sám sebe zneuctíval, aspoň já to tak cítím.
- JEAN To je možné, ale zase se mužem utěšovat tím, že nejsou o nic lepší než my!
- KRISTINA Ba ne, to bych neřekla, protože když nejsou oni lepší, tak nemá smysl snažit se, aby z tebe byl lepší člověk. - A co pan hrabě! Co ten už si zažil trápení! Ježíši Kriste! Ne, já v tomhle domě nezůstanu! -A ještě s takovým jako ty! Kdyby to byl aspoň přednosta berňáku... kdyby to byl nějaký lepší chlap...
- JEAN Cože?
- KRISTINA Ale no jo! Ty taky nejsi k zahození, jenže pán a kmán, to je holt jednou rozdíl. - Ne, tak tohleto s naší slečnou teda nikdy nezapomenu! - Slečna, taková pyšná, na mužské vždycky tak nabroušená, koho by napadlo, že půjde a ještě ke všemu s někým takovým! Ona, a to chtěla zastřelit fenku, že se spustila s mopslíkem! - Ano, přesně tak to říkám! - Ale já tady nebudu, čtyřicetadvacátého října je výpovědní termín, tak se seberu a jdu!
- JEAN A pak?
- KRISTINA No, když už na to přišla řeč, tak by bylo pomalu načase, aby ses taky po něčem poohlídnul, když se budeme brát.
- JEAN Prosím tě, po čem bych se poohlížel! Takové místo, jako mám tady, nesezenu, když se ožením.
- KRISTINA To je jasné, že ne. Ale domovníka někde dělat můžeš, nebo třeba vrátného v nějakém úřadě. Stát sice moc neplatí, ale máš to jednou jisté, a žena a děti dostanou penzi...
- JEAN (*se ošklíbne*) To je všecko moc hezké, jenže mně zrovna neseď, abych hned začal myslet na to, jak umřu pro ženu a pro děti. Musím se přiznat, že jsem opravdu měl poněkud vyšší dle.
- KRISTINA Jo, ty tvoje dle! - Jenže máš taky nějaké povinnosti. Na ty koukej myslet!

- JEAN Nerozčiluj mě těma řečma o povinnostech, já moc dobře vím, co mám dělat! *(Uslyší něco zvenku.)* Ještě budeme mít dost času tohle všechno probrat - teď sejdí připravit, ať můžeme jít do kostela!
- KRISTINA Kdo to tam nahoře chodí?
- JEAN Jak to mám vědět, asi Klára.
- KRISTINA Jen jestli už se nevrátil pan hrabě a my jsme ho neslyšeli!
- JEAN *(vyděšeně)* Pan hrabě? Prosím tě, to je vyloučené, to už by býval jistě zazvonil.
- KRISTINA *(jde)* No jo. Panebože, to jsou věd. To jsem v životě neviděla!
(Zatím vyšlo slunce a svítí na koruny stromů v parku; světlo se pomalu posouvá, až začne šikmo svítit okny.)
- Jean jde ke dveřím a dá znamení. Slečna vejde, oblečená na cestu. Nese malou ptačí klíčku, přes kterou je přehozený ručník. Postaví ji na stůl.)*
- SLEČNA Tak jsem hotova.
- JEAN Pst! Kristina už je vzhůru!
- SLEČNA *(během dalšího velice nervózní)* Nic jí nepřipadalo podezřelé?
- JEAN Nic neví! Panebože, vy ale vypadáte!
- SLEČNA Jak to? Jak vypadám?
- JEAN Jste bledá jak mrtvola a - promiňte, ale jste špinavá v obličeji.
- SLEČNA Tak to se musím umýt! *(Jde k umyvadlu a myje si obličej a ruce.)* - Ták. Dejte mi ručník! - Ach - slunce vyšlo!
- JEAN A zlí duchové mizí.
- SLEČNA Ano, dnes v noci řádili zlí duchové! - Ale Jeane, poslouchejte! Pojedte se mnou, já už totiž mám peníze!
- JEAN *(váhá)* Máte jich dost?
- SLEČNA Pro začátek určitě. Pojedte se mnou, já dnes nemůžu jet sama. Představte si, na svatého Jana ve vlaku, vedro, tlačence, lidi na vás dví; stát na nádraží, když se vám ze všeho nejvíc chce utéct - ne, já nemůžu, nemůžu! A pak přijdou vzpomínky, vzpomínky, jaké to bývalo na svatého Jana v dětství, kostel vyzdobený větvemi, bříza a šerky, večere, slavnostně prostřený stůl, příbuzní, přátelé; odpoledne v parku, hudba, tanec, květiny a hry! Ach, člověk prchá a prchá, jenže vzpomínky veze s sebou v zavazadlovém voze, a lítost a výčitky svědomí!
- JEAN Jedu s vámi! Ale teď hned, než bude pozdě! Okamžitě!
- SLEČNA Tak se oblečte! *(Vezme klec.)*
- JEAN Ale zavazadla ne! To bychom se prozradili!
- SLEČNA Ne, nic! Jen co se dá vzít do kupé!
- JEAN *(si vzal klobouk)* Co to máte? Co je to!
- SLEČNA To je jenom čížeček! Toho tu nenechám.
- JEAN No to se podívejme! Tak my se potáhneme s ptačí klecí! Vy jste zešilela! Položte tu klec!
- SLEČNA To jediné, co si s sebou беру z domova, jediná živá bytost, která mě má ráda, od té chvíle, co mi Diana byla nevěrná! Nebudte na mě zlí! Dovolte mi, abych si ho vzala s sebou!
- JEAN Položte tu klec, povídám - a nekřičte - Kristina nás slyší!
- SLEČNA Ne, v cizích rukou ho nenechám! To ho radši zabte!

- JEAN Tak sem tu mrchu dejte, já ji zařizu!
- SLEČNA Ano, ale neublížte mu! Ne abyste - ne, já nemůžu!
- JEAN Dejte to sem, já ano!
- SLEČNA *(vezme ptáčka z klece a líbá ho)* Ach, ty můj broučku maličký, tak ty své paničce umřeš?
- JEAN Budte tak hodná a nedělejte scény, vám tady jde o život, jde o vaši budoucnost! No tak, honem! *(Vytrhne jí ptáčka, jde k špalku a vezme do ruky sekáček.)*
- (Slečna se odvrátí.)*
- Měla jste se učit zabíjet kuřata, a ne střílet z revolveru - *(rozmáchně se a sekne)* - ne-omdlívala byste nad kapkou krve!
- SLEČNA *(křičí)* Zabijte i mě! Zabte mě! Když dokážete odpravit nevinné zvíře a ani se vám ruka nezachvěje. Nenávidím vás, hnusíte se mi; je mezi námi krev! Proklínám tu chvíli, kdy jsem vás uviděla, proklínám tu chvíli, kdy jsem se narodila z matčina života!
- JEAN Jo, to máte marné, proklínat! Jděte!
- SLEČNA *(se blíží se ke špalku, jakoby přitahována proti své vůli)* Ne, ještě nepůjdu; nemůžu - musím se podívat - pst! venku jede kočár - *(Poslouchá, ale přitom upírá oči na špalek a sekáček.)* Vy si myslíte, že nesnesu pohled na krev! Vy si myslíte, že jsem tak slabá - ááá - chtěla bych vidět tvou krev, tvůj mozek na špalku - chtěla bych vidět celé to tvoje pohlaví, jak se zmítá v nějakém jezeru jako tamto - já bych snad dokázala pít z tvé lebky, chtěla bych si vykoupat nohy v tvém hrudníku, dokázala bych upéct a sníst tvé srdce! - Myslíš si, že jsem slabá; myslíš si, že tě miluju, protože plod mého života toužil po tvém semenu; myslíš si, že budu nosit pod srdcem tvoje parchanty a žít je vlastní krví - že ti budu rodit děti a vezmu si tvoje jméno - jak ty se vlastně jmenuješ? - v životě jsem neslyšela tvoje příjmení - to ty asi žádné nebudeš mít. Byla by ze mě paní portýrová - nebo domovnice - ty pse s mým obojkem, ty poskoku s mým erbem na knoflíkách - já se mám dělit s kuchařkou a soupeřit se služkou? Bože můj! - Myslíš si, že jsem zbabělá a chci utéct! Ani nápad, zůstanu tady - jen ať si to hromobití přijde! Otec se vrátí - zjistí, že má vypáčený stůl - peníze pryč - pak zazvoní - tady na ten zvonek - dvakrát, na sluhu - a pak pošle pro policii - a já to pak všechno povím! Všecko! Ach, to bude krása, až bude po všem - jen aby už bylo po všem - a on z toho dostane mrtvici a umře - a bude po nás, po všech - a pak bude klid - pokoj - věčné odpočinutí - a erb rozbijí o rakev - hraběcí rod vyhasne a služebnička rodinka bude pokračovat v dětském domově - vybojuje si vavříny v kanále a skoná v kriminálu.
- JEAN Teď promluvila královská krev! Výborně, slečno Julie! Jen toho mlynáře ještě šoupnout do pytle!
- (Kristina vejde, oblečená do kostela, v ruce modlitební knížku.)*
- SLEČNA *(běží k ní a padne jí do náruče, jako by hledala ochranu)* Pomoz mi, Kristino! Pomoz mi před tímhle člověkem!
- KRISTINA *(nehnutě a chladně)* Co je to tady za randál ve sváteční ráno! *(Podívá se na špalek.)* A co je tohle za svinčík! - Co to má všechno znamenat? Co tady řvete a vyvádíte!
- SLEČNA Kristino! Ty jsi žena a jsi moje přítelkyně! Dej si pozor na toho neřáda!
- JEAN *(zaraženě)* Než se dámy dohodnou, půjdu se oholit. *(Nenápadně se ztratí vprav.)*
- SLEČNA Pochop mě! A poslouchej, co ti říkám!

- KRISTINA Ne, takovéhle psí kusy já tedy opravdu nechápu! Kam se chystáte, takhle oblečená na cestu - a on má klobouk ? Co to má znamenat?
- SLEČNA Poslouchej, Kristino, poslouchej, já ti to všechno povím -
- KRISTINA Já nechci nic vědět -
- SLEČNA Musíš si to poslechnout -
- KRISTINA A co, prosím vás? O těch hloupostech s Jeanem? Koukejte, to mě nezajímá! Do toho já se nepletu! Ale jestli ho chcete oblbnout, aby s várna zdrhnul, tak z toho nebude nic!
- SLEČNA (*velice nervózní*) Prosím tě, klid, Kristinko, jen klid a hezky poslouchej! Já tady nemůžu zůstat a Jean tady nemůže zůstat - takže musíme odjet...
- KRISTINA Hm,hm!
- SLEČNA (*rozjasněně*) Ale víš co, já mám nápad - co takhle odjet všichni tři - do ciziny - do Švýcarska a zařídit si tam společně hotel -já mám totiž peníze, víš -já bych celý podnik s Jeanem vedla - a ty, jsem si myslela, by sis vzala na starost kuchyň - to bude skvělé, co? - Vid', že to bereš! Pojeď s námi a všechno bude klapat! - Vid', že to bereš, no tak! (*Obejme Kristinu a hladí ji.*)
- KRISTINA (*chladně a zamyšleně*) Hm, hm!
- SLEČNA (*presto*) Ty jsi v životě nebyla v cizině, Kristino - musíš se trochu porozhlédnout po světě - nedovedeš si představit, jaký je to požitek jet vlakem - pořád noví lidi -nové země - pak přijedeme do Hamburku, zajdem do zoologické zahrady - tam se ti bude líbit - a do divadla půjdeme a na operu - a až přijedeme do Mnichova, tam je ti muzeí a galerií - víš - Rubense tam mají a Rafaela, no, ty slavné malíře, ty přece znáš -slyšela jsi přece o Mnichovu, bydlel tam král Ludvík - ten král, to si dobře pamatuju -jak se zbláznil - a jeho zámek si zajedeme prohlídnout - ten ti má ještě pořád zámky a ty jsou zařízené úplně jako v pohádkách - a odtamtud už to není daleko do Švýcarska - Alpy, jen si představ - víš, Alpy, sníh v létě - a pomeranče tam rostou a vavříny a ty jsou zelené celý rok -
- (*Vpravo v kulisách vidíme Jeana, jak si obtahuje břitvu na řemenu, drží ho v zubech a v levé ruce; s potěšením rozhovor poslouchá a chvílemi přikyvuje na znamení souhlasu.*)
- (*prestissimo*) - a tam si zařídíme hotel -já budu u pokladny a Jean bude vítat hosty - chodit nakupovat - psát dopisy - to budeš koukat, jak tam bude živo - vlaky houkají, lidi přijíždějí, na chodbě zvoní, v restauraci zvoní - a já budu vypisovat účty -a všechny je pěkně osolím, panečku - to si nedovedeš představit, jak se takový cestující stydí, když má platit! - No a ty - ty budeš sedět jako šéfová v kuchyni. -Pochopitelně nebudeš stát sama u plotny - a když se budeš muset ukázat lidem, tak si na sebe vezmeš něco pěkného a čistého - no a s takovouhle postavou - ne, ne, ne-lichotím ti - uvidíš, že jednoho krásného dne ještě ulovíš nějakého muže! Bohatého Angličana, uvidíš - takoví se dají chytit (*zpomalí*) jako nic - a pak zbohatneme - postavíme si vilu u Comského jezera - sice tam občas trochu sprchne - ale (*zamyslí se*) - ale snad tam taky někdy vysvitne sluníčko - i když je to tam dost tmavé - a - pak -jinak taky můžeme odjet domů - a vrátit se (*odmlka*) - sem - nebo někam jinam -
- KRISTINA Poslouchejte, slečno - vy tomu sama věříte?
- SLEČNA (*zničená*) Jestli tomu sama věřím?
- KRISTINA Ano!
- SLEČNA (*unaveně*) Nevím; já už snad nevěřím ničemu. (*Sklesle si sedne na lavici a položí si hlavu na předloktí na stole.*) Ničemu! Ničemu!
- KRISTINA (*se obrátí vpravo, směrem k Jeanovi*) Aha, tak pán chtěl frnknout!

- JEAN *(v rozpacích, položí břitvu na stůl)* Frknout? To snad ne! Slyšela jsi přece, jaké má slečna plány. Je fakt, zeje trochu unavená, když celou noc nespala, ale ten plán je celkem proveditelný.
- KRISTINA Tak hele! Jak si to představuješ, já že mám dělat kuchtu téhle...
- JEAN *(ostře)* Buď tak hodná a vyjadřuj se slušně, když mluvíš o své paní! Jasně?
- KRISTINA Paní!
- JEAN Ano!
- KRISTINA No ne! Já asi špatně slyším!
- JEAN Tak pořádně poslouchej, máš to zapotřebí, a nemluv tolik! Slečna Julie je tady paní domu a ty u ní sloužíš - a jestli jí teď pohrdáš, měla bys kvůli stejné věci pohrdat sama sebou!
- KRISTINA Já jsem si sama sebe vždycky vážila tolik -
- JEAN - že jsi pohrdala ostatními! -
- KRISTINA - že jsem nikdy neklesla pod svou úroveň. Jen řekni, měla tady snad někdy hraběcí kuchařka něco s čeledínem nebo s pasákem od prasat? No, řekni!
- JEAN To je pravda, našla sis lepšího člověka, mělas holt štěstí.
- KRISTINA Jo, pěkného lepšího člověka, co prodává z maštale hraběcí oves -
- JEAN Ty budeš něco vykládat, když bereš provizi od hokynáře a necháváš se podmazávat od řezníka!
- KRISTINA Cože?
- JEAN A ty už si nemůžeš vážít svého panstva, jo? Ty, ty, ty!
- KRISTINA Tak jdeš se mnou do kostela, nebo ne? Po tom tvém hrdinském činu by ti kázání prospělo!
- JEAN Ne, do kostela dneska nejdu. Budeš muset jít beze mě a vyzpovídat se z těch svých velkých skutků!
- KRISTINA Taky že půjdu, a vrátím se s odpuštěním, aby stačilo i pro tebe! Spasitel trpěl a umřel na kříži za všechny naše hříchy, a když k němu přicházíme s vírou a s kajícínou myslí, vezme veškerou naši vinu na sebe.
- SLEČNA Ty tomu věříš, Kristino?
- KRISTINA To je má živoucí víra, jako že tu před várnou stojím, slečno Julie, je to víra mého dětství a uchovala jsem šiji od mlada. A kde je největší hřích, tam je i největší milost!
- SLEČNA Ach, mít tak tvou víru! Ach, mít tak...
- KRISTINA Jenže tu nikdo nedostane jen tak, to je obzvláštní milost boží, a není všem dáno ji dostat-
- SLEČNA A kdo ji tedy dostane?
- KRISTINA To je právě to veliké tajemství milosti, slečno, a Bůh nebere ohled na osoby, protože tam budou poslední první-
- SLEČNA Ale to pak bere ohled na ty poslední?
- KRISTINA *(pokračuje)* - a snáze projde velbloud uchem jehly, než se bohatý dostane do království božeho! Tak je to, slečno Julie! Tak, a já jdu - sama, a po cestě řeknu čeledínovi, aby nenechával venku koně, kdyby náhodou někoho napadlo odjet, než se vrátí pan hrabě! - Sbohem! *(Odejde.)*
- JEAN Zatracená čertice! -A to všechno kvůli jednomu pitomému čížkovi!
- SLEČNA *(otupěle)* Čížka nechtě na pokoji! - Vidíte z tohoto nějaké východisko, nějaké řešení?
- JEAN *(uvažuje)* Ne!

- SLEČNA Co byste udělal, být na mém místě?
- JEAN Být vámi? Počkejte! -Jako žena, jako urozená jako - padlá?To nevím - vlastně ano! Víím!
- SLEČNA *(vezme břitvu a udělá posunek)* Tohle?
- JEAN Ano! - Ale pozor! Já bych to neudělal! Protože mezi námi je rozdíl.
- SLEČNA Protože vy jste muž, a já žena? Co je to za rozdíl?
- JEAN Stejný rozdíl jako - mezi mužem a ženou!
- SLEČNA *(s břitvou v ruce)* Já chci! Ale nemůžu! - Otec taky nemohl, tenkrát, kdyžto měl udělat!
- JEAN Kdepak, ten to nesměl udělat! Musel se nejdřív pomstít.
- SLEČNA A teď se skrze mě mstí zase moje matka!
- JEAN Vy jste otce nemilovala, slečno Julie?
- SLEČNA Milovala, nesmírně, ale asi jsem ho taky nenáviděla. Určitě to tak bylo, i když jsem si to neuvědomovala. To on mě vychoval tak, abych opovrhovala svým vlastním pohlavím, to on ze mě udělal napůl ženu a napůl muže! Čije to vina, že se tohleto stalo? Otcova, matčina, moje vlastní! Moje vlastní? Já přece nic vlastního nemám! Nemám jedinou vlastní myšlenku, všechny jsou od otce, jedinou vlastní vášeň, ty jsou všechny od matky, a to poslední - to, že všichni jsou si rovni - to mám od něho, od mého snoubence-a proto říkám, zeje neřád! Tak jak by to mohla být moje vlastní chyba? Svalovat vinu na Ježíše, jako to dělá Kristina - to ne, na to jsem moc pyšná a moc chytrá - taky díky otci a jeho výchově - a že se bohatý nedostane do nebe, to je lež, a Kristina má peníze na knížce, ta se tam tedy určitě nedostane! Čije to chyba? - Co nám záleží na tom, čije to chyba, stejně ponesu vinu já! I následky ponesu!
- JEAN To ano, jenže -
(Dvakrát ostře zazní zvonek. Slečna vyskočí.)
(Převléká si kabát.)
Pan hrabě se vrátil! – Teď jestli Kristina - *(Jde k mluvítku, zaťuká a poslouchá.)*
- SLEČNA Teď už uviděl tu zásuvku?
- JEAN Tady Jean! Prosím, milosti! *(Poslouchá.)*
(Co říká hrabě, neslyšíme.)
Prosím, milosti! *(Poslouchá.)* Prosím, milosti! Okamžitě! *(Poslouchá.)* Hned, milosti! *(Poslouchá.)* - Ano, prosím! Za půl hodiny!
- SLEČNA *(krajně úzkostlivě)* Co říkal? Ježíši Kriste, co říkal?
- JEAN Za půl hodiny si přeje holínky a kávu!
- SLEČNA Tak tedy za půlhodiny! -Bože, já jsem tak unavená. Ničeho nejsem schopná, nejsem schopná se kát, nedokážu utéct ani zůstat, žít ani umřít! Pomozte mi, prosím vás. Poručte mi, a já poslechnu jako pes! Udělejte mi tuhle poslední službu, zachraňte mou čest, zachraňte jeho jméno! Víte, co bych měla chtít, ale nechci, tak to chtějte vy a poručte mi, abych to udělala!
- JEAN Já nevím - ale já už teď taky nemůžu - nechápu to - úplně jako by mě tenhle kabát předělal - nemůžu vám poručit - a teď, co se mnou mluvil pan hrabě - tak - nedovedu to pořádně vysvětlit - ale to ten zatracený slouha mi vězí v zádech! -já mám pocit, že kdyby teď pan hrabě přišel dolů - a poručil mi, abych se podřezal, tak to na místě udělám.
- SLEČNA Tak dělejte, že jste on a já že jsem vy! -Jak dlouho je to, co jste hrál tak přesvědčivě, když jste mi klečel u nohou - to jste byl šlechtic - nebo - copak

jste nikdy v divadle neviděl hypnotizéra -

(Jean přikývne.)

- řekne médiu: vezměte smeták, a on vezme smeták; řekne: zametejte, a on zametá -

JEAN Jenže to musí ten druhý spát!

SLEČNA Já už spím -všecko je přede mnou jako kouř a vy vypadáte jako kamna a ta zase vypadají jako nějaký člověk v černém a v cylindru - a oči vám svítí jako uhlíky, když oheň dohasíná - a tvář máte jako bílou skvrnu, jako popel-
(Slunce začalo svítit na podlahu a na Jeana.)
-je tu tak teploučko a příjemně - *(mne si ruce, jako by si je hřála u ohně.)* - a takové světlo-a takový klid!

JEAN *(vezme břitvu a vtiskne ji Slečně Julii do ruky)* Tohle je smeták! Jděte, dokud je světlo - do stodoly - a... *(Šeptá jí do ucha.)*

SLEČNA *(bdělá)* Děkuju! Půjdu si odpočinout! Ale řekněte jen - že i první můžou dostat dar milosti. Řekněte to, i když si to nemyslíte!

JEAN První? Ne, to nemůžu! - Ale počkejte - slečno Julie -já už vím! - Vždyť vy už nepatříte k prvním - protože vy patříte - k posledním!

SLEČNA To je pravda. - Patřím k nejposlednějším, jsem úplně poslední! Ach! - Ale já teď nedokážu udělat ani krok. - Řekněte ještě jednou, abych šla!

JEAN Ne, teď už ani já nemůžu! Nemůžu!

SLEČNA A první budou poslední!

JEAN Nepřemýšlejte, nemyslete na nic! Seberete i mně veškerou sílu, ještě ze mě bude zbabělec - co, zdálo se mi, že se pohnul zvonek! - Ne! Co takhle tam nacpat kus papíru! - Takhle se bát obyčejného zvonku! - Jenže on to právě není jen obyčejný zvonek - na druhém konci někdo je - ruka ho uvede do pohybu - a něco jiného uvede do pohybu ruku - ale jen si zacpat uši - zacpat si uši. Jenže to pak zvoní ještě hůř! -Zvoní a zvoní, dokud se neozveme - a pak už je pozdě! Pak přijde policie - a pak...

(Zvonek dvakrát silně zazvoní.)

(Trhne sebou, pak se napřímí.) Je to příšerné! Ale jiné řešení není! - Jděte! *(Slečna vyjde rozhodně dveřmi.)*

OPONA